

۲۱۰۵۵۴۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

درآمدی بر

دستور زبان سمنانی

(سبک و حالات)

رحیم معماریان



انتشارات خلیه رود

۱۳۹۹

سرشناسه	معماریان، رحیم، ۱۳۲۷-، گردآورنده
عنوان و نام پدیدآور	درآمدی بر دستور زبان سمنانی (مجموعه مقالات) / رحیم معماریان؛ با حمایت مؤسسه فرهنگی هنری سمن بویان سمنان
مشخصات نشر	سمنان: انتشارات حبله رود، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	۱۳۹ ص.
سایکس	۲-۳۴-۶۸۸۷-۶۲۲-۹۷۸: ۳۵۰۰۰۰ ریال
جمعیت فهرست نویسی	فیبیا
موضوع	سمنانی - دستور
موضوع	Semnani dialect- Grammar
شناسه اثر	مؤسسه فرهنگی هنری سمن بویان سمنان
رده‌بندی کتبی	PIR۳۲۷۹
رده‌بندی دیوینی	مع ۴۶۹
شماره کتابشناسی ملی	۶۱۷۴۱

شناسنامه

درآمدی بر دستور زبان سمنانی (مجموعه مقالات)

رحیم معماریان

ناشر: حبله رود

چاپ نخست، ۱۳۹۹

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۸۸۷-۳۴-۲

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

صفحه‌آرایی: محمدتقی رهبری فرد

طرح روی جلد: حامد مداح

چاپ و صحافی: زلال کوثر قم

قیمت: سی و پنج هزار تومان

این اثر با حمایت مؤسسه فرهنگی هنری سمن بویان سمنان منتشر شده است.



انشارات حبله رود

سمنان

میدان معلم، پلاک ۱۵، ختمیان فردوس

طبقه اول، واحد ۷

www.hablerood.ir

تلفن: ۰۲۳-۳۳۳۴۱۵۶۲

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۳	اشاره
۵	سرفه افعال در زبان سمنانی
۶	۱. افعال حالت
۷	۲. افعال انجام کار
۸	۳. افعال دور زدهی
۱۳	تعدد افعال در زبان سمنانی (سبب به افعال فارسی)
۱۴	گروه اول:
۱۴	گروه دوم:
۱۷	گروه سوم:
۱۹	گروه چهارم:
۲۷	منفی کردن افعال در زبان سمنانی
۲۷	۱. منفی کردن افعال مضارع اخباری
۲۹	۲. منفی کردن افعال مضارع التزامی
۳۰	۳. منفی کردن افعال ماضی
۳۲	۴. منفی کردن افعال ماضی استمراری
۳۳	۵. ماضی و مضارع استمراری
۳۳	۶. منفی کردن افعال امری
۳۷	مصوت‌های زبان سمنانی
۳۷	الف: مصوت کوتاه چهارم
۴۲	ب: مصوت بلند واو میانه

ضمائر شخصی و اشاره در زبان سمنانی

۴۵

۴۵ ۱. ضمائر شخصی

۴۵ ضمائر فاعلی

۴۶ ضمائر ملکی فاعلی مفعولی

۴۸ ضمائر مفعولی به واسطه

۴۹ ضمائر متصل یا چسبان (و یا شناسه‌های افعال)

۵۱ ۲. ضمائر اشاره

۵۳ ضمائر ملکی فاعلی مفعولی

۵۵ ضمائر مفعولی به واسطه

۵۷ صفت و موصوف : مضاف و مضاف‌الیه

۵۷ صفت و موصوف

۵۹ مضاف و مضاف‌الیه

۶۱ ۳. صرف اسامی در زبان سمنانی

۶۱ ۱. صرف اسامی نرین

۶۵ ۲. صرف اسامی مادین

۷۳ تلفظ متفاوت برخی از واژه‌ها در زبان سمنانی

۹۱ افعال کنایی

مقدمه

درآمدی بر دستور زبان سمنانی، کاری از شاعر و پژوهشگر نام آشنای سمنانی رحیم معماریان است که جامعه ادبیات سمنانی در این برهه زمانی، به آن نیاز مبرمی دارد. بی شک نیاز آیندگان به این گونه بحث‌ها و فحص، بیشتر خواهد بود.

موسسه فرهنگی هنری سمن بویان بر آن برآمد که در حد وسع و توان خود؛ با یاری عادت‌مندان و پژوهشگران و صاحب نظران، این خلأ دستوری را به نوعی بر طرف نماید.

کاربرد کلمه‌ی دستور در این کتاب، به معنای آن نیست که مؤسسه سمن بویان شیوه‌های دیگر پژوهشی و نگارشی و دستوری را خطا بداند بلکه این آغاز راه پر فراز و نشیبی است که به تدریج با و ناهمواری‌های آن در پیمایش، به نمایش گذاشته می‌شود.

تجربیات و تحقیقات و واکاوی‌های معماریان در این عرصه، سبق به سابقه است و چنان که خود می‌گوید سند مکتوبی در این زمینه نداشته است که به آن استناد کند. از این جهت نیز کار ایشان، برای موسسه فرهنگی هنری سمن بویان ارزش خاص دیگری دارد.

قسمت‌هایی از این کتاب، با بعضی عناوین مشابه، خود بیانگر سابقه

اندک زمانی دستور زبان سمنانی می‌باشد که اول بار در سال ۱۳۸۳ به همایش گویش سمنانی ارائه شده است. در سال ۱۳۸۹ نیز در کتاب کومش سرزمین هزار گویش، معماریان، سه مبحث دستوری صرف افعال، صرف ایامی و ضمائر شخصی را مطرح کرده است. همچنین سال ۱۳۹۲ مقاله تعدیل افعال در زبان سمنانی معماریان، در کتاب فرهنگ و گویش‌های کرمانشاه، به سرش اسماعیل همتی به چاپ رسیده است. علاقه‌مندان را به منابع فوق‌الرجاء می‌دهیم که با تغییرات حاصله از تجربیات جدید مقایسه نمایند. در اینجا اساتید اریخچه دستور زبان سمنانی نیست که آن تحقیق جدا و مستقلی را می‌طلبند.

موسسه فرهنگی هنری سمن بویان، تمامی این حرکت‌های ارزنده را ارج می‌نهد و همچنان در آغاز این راه دشوار، منتظر آثار با ارزش فرهیختگانی است که عمر و سرمایه‌های خود را در این راه صرف می‌نمایند. همه‌ی ما باید سیمرغ وار به سوی اوجی بسیار نماییم که زبان فاخر سمنانی، محکم و استوار در جایگاه دیرین واصل شود قرار گیرد و این ممکن نیست جز با وحدت و همدلی و همکاری همه‌ی فرهیختگان و پژوهشگران. به این امید.

محمدرضا جدیدی

مدیر موسسه فرهنگی هنری سمن بویان سمنان